Byvandring 2: Christiansborg og Slotsholmen

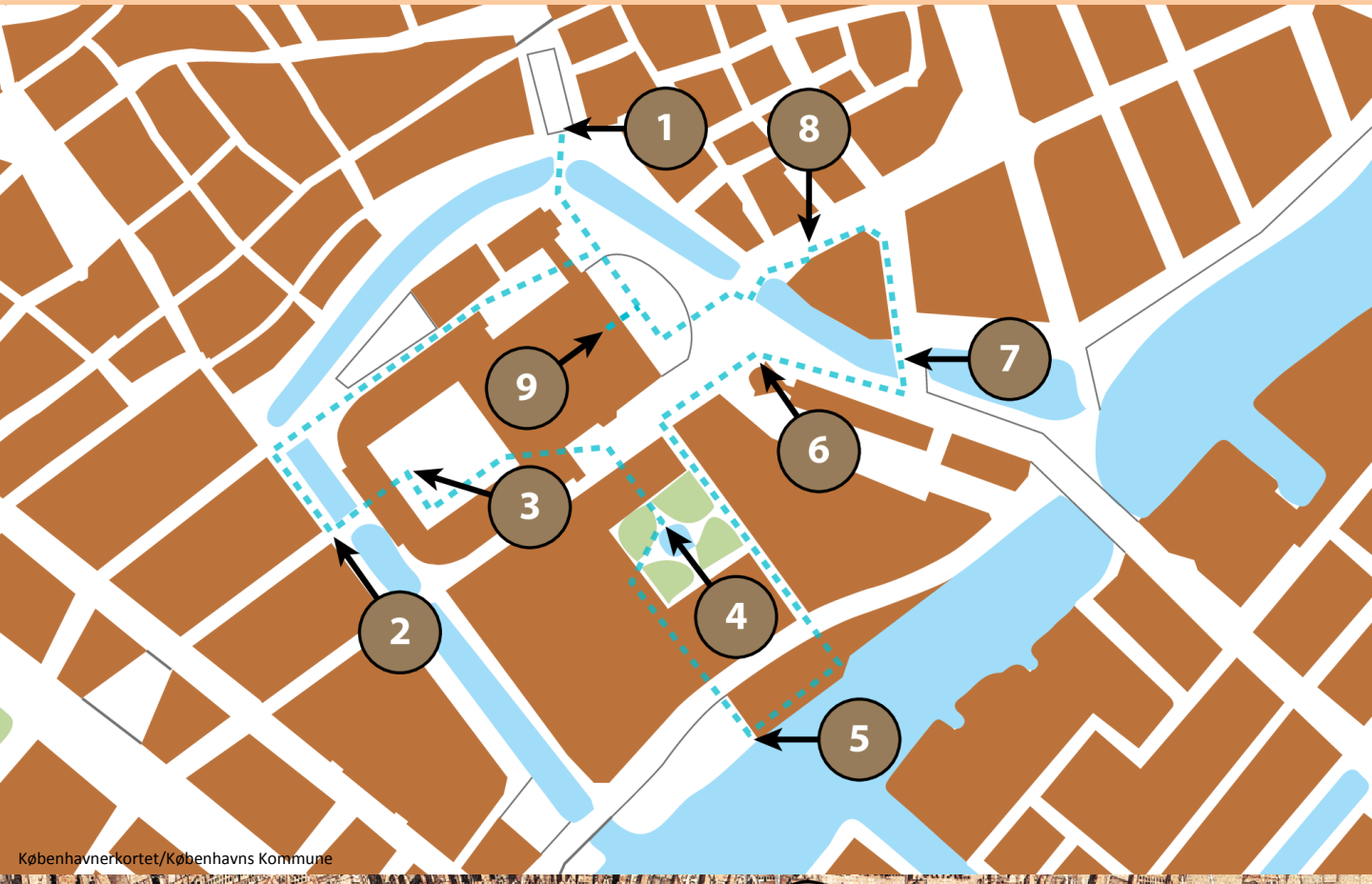

Københavnerkortet/Københavns Kommune

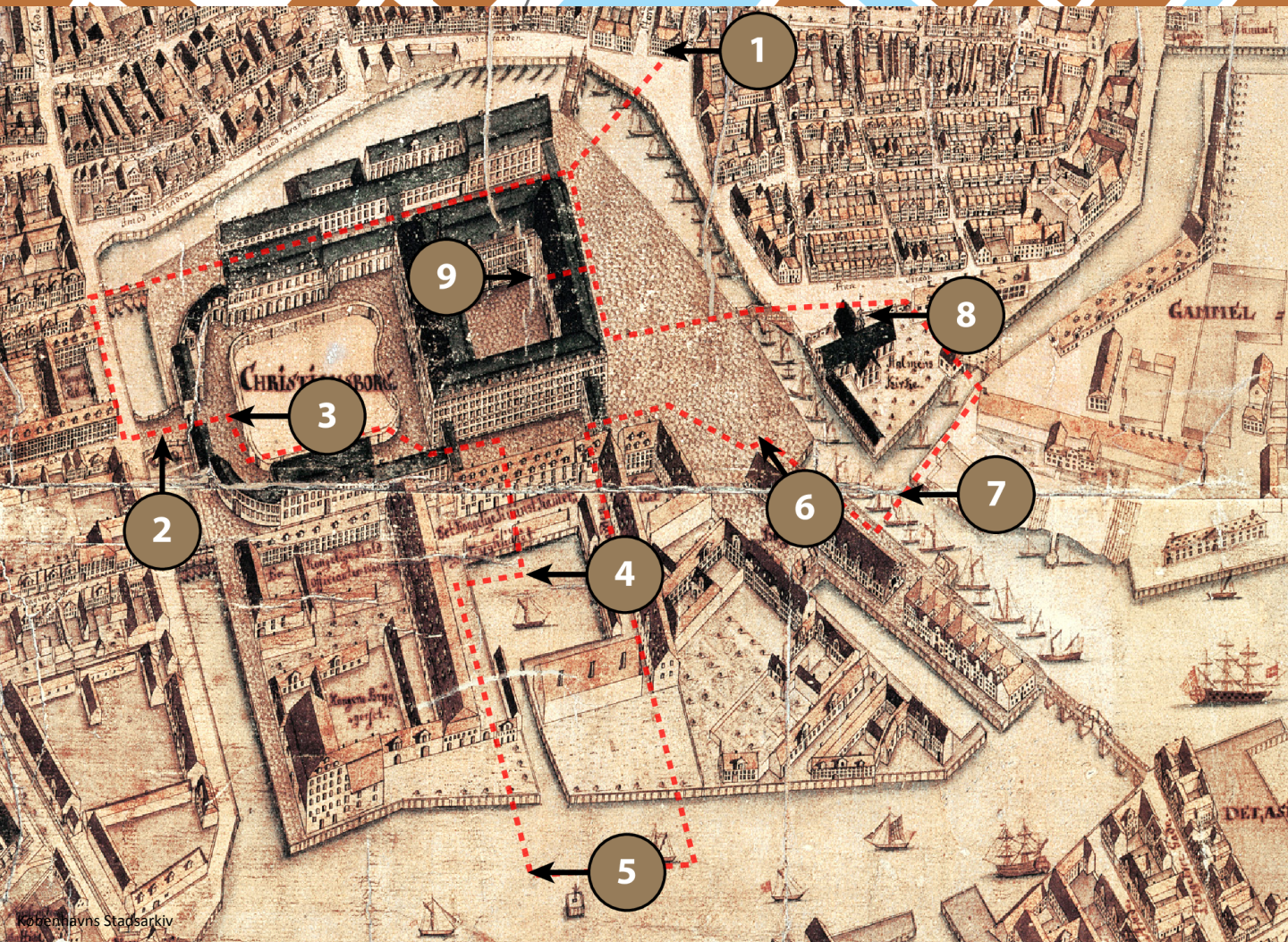

Københavns Stadsarkiv

Byvandring 2: Christiansborg og Slotsholmen

Denne byvandring

… finder sted på Slotsholmen (med en afstikker til Bremerholm) og fokuserer især på Christiansborg med Ridebanen samt de andre historiske anlæg i området: Tøjhushavnen, Børsen, Holmens Kirke m. fl.

Ruten har ialt ni stop plus nogle udsigter undervejs. For hvert stop findes en beskrivelse her i hæftet, der udpeger forhold ved byrum og bygninger af betydning for forståelsen af området og dets rolle i Københavns historie, ikke mindst i 1700-tallet. Desuden stilles der opgaver undervejs, der tjener til at skærpe din evne til at gøre iagttagelser og drage konklusioner om det sete. Turen kan være særligt relevant i forbindelse med et besøg i Folketinget.

Rute

Turen begynder og slutter ved rytterstatuen af biskop Absalon på Højbro Plads. Ruten fremgår af forsidekortene og beskrivelserne under de enkelte stop. Højbro Plads ligger ved Storkespringvandet, hvor Købmagergade løber ud i Strøget. Nærmeste metro er Kongens Nytorv.

Forberedelse

Du kan forberede dig til turen ved at læse Case #3: Christiansborg i kapitel 2 samt afsnittene om Slotsholmen og Bremerholm i kapitel 4. Desuden er det en fordel at læse de indledende afsnit om enevælden i kapitel 2.

Fordybelse

Der er adgang til at besøge flere dele af Christiansborg: De kongelige repræsentationslokaler og riddersalen, ruinerne af biskop Absalons borg fra 1100-tallet, de kongelige stalde og Slotskirken. Staldene er særligt relevante for denne tur, da de stammer fra det første Christiansborg. Se www.christiansborg.dk. Desuden er der gratis adgang til tårnet, som er inkluderet i byvandringen her (punkt #9). Besøget i tårnet kan tage lidt tid med større grupper, fordi elevatorerne kun kan tage otte og seks personer af gangen. Tårnet er åbent dagligt undt. mandage kl. 11-20. Se www.taarnet.dk.

Resumé

Slotsholmen var oprindeligt en lille ø i det lave vand udfor det tidligste København. I 1167 opførte biskop Absalon her en borg, der siden udviklede sig til først Københavns Slot, derpå det første, andet og tredje Christiansborg. I 1400-tallet blev slottet kongernes faste residens og København demed rigets hovedstad.

Omkring 1600 udvidede Christian 4. Slotsholmen med et stort flådeanlæg, **Tøjhushavnen**, hvor orlogsskibene blev udrustet, før de stod i søen. Anlægget er bevaret og kendes i dag som Bibliotekshaven efter Det kongelige Bibliotek. Desuden anlagde Christian 4. en dæmning over mod Christianshavn, hvorpå han opførte **Børsen** og yderst den første **Knippelsbro**.

Det gamle Københavns Slot fra middelalderen blev revet ned og erstattet af det første **Christiansborg** o. 1740. Slottet brændte i 1794 og igen i 1884. Opførelsen af det nuværende Christiansborg var først tilendebragt i 1928. **Slotskirken** fra det andet Christiansborg overlevede dog branden i 1884.

Det første Christiansborgs forgård, **Ridebaneanlægget** med **Marmorbroen**, overlevede alle brandene og står i dag som et monument over 1700-tallets pragtarkitektur.

Bremerholm, der i dag hedder Gammelholm, var ligesom Slotsholmen oprindeligt en mindre ø, der dog blev gjort landfast allerede i 1500-tallet. Det er området lige nord for Slotsholmen, hvor bl.a. Holmens Kirke og Nationalbanken står. Helt frem til 1850'erne lå her dele af flådens værft samt hele dens administration. **Holmens Kirke** er stadig et minde om områdets fortid som flådeanlæg.

Byvandring 2: Christiansborg og Slotsholmen

2.1 Udsigten fra Absalonstatuen på Højbro Plads

➢ Stil dig ved statuen og kig over mod Christiansborg. Her får du et godt overblik over slotsanlæggets kolossale størrelse og dele af dets historie.

✓ Det moderne Christiansborgs bygningskrop har samme bredde og højde som det første slot fra 1740, mens taget er en del højere. Slottet virker måske ikke specielt stort i den moderne by, men ved opførelsen var Christiansborg et af de allerstørste slotte i Europa, hvilket siger noget om bygherrens, Christian 6.s, forestillinger om enevældens betydning og måde at udråbe denne for alverden.

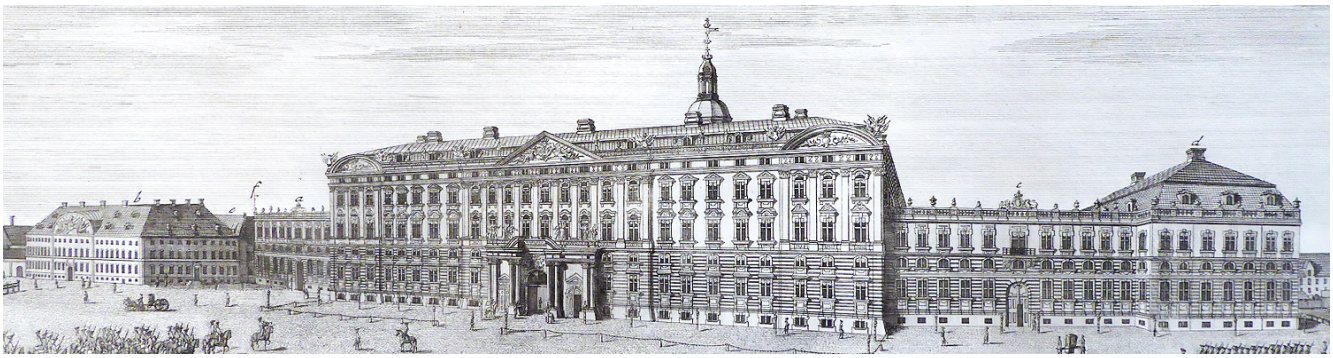

Lauritz de Thurah: Danske Vitruvius. bd. 1, tab. XXIII, 1746.

✓ Fra det andet Christiansborg, der blev rejst efter branden i 1794, er slotskirken bevaret. På stikket herover er det bygningen yderst til højre, og fra din synsvinkel er det bygningen med den græske tempelgavl lige over Højbro foran dig. De to bygninger ligger samme sted og har samme grundplan. Også løngangene (korridorbygningerne) mellem slottet og kirken, og mellem slottet og den røde bygning i den fjerne ende, er fra det andet Christiansborg.

✓ Bag kirken ligger Thorvaldsens Museum med sine gule mure. Museet er en ombygning af det første Christiansborgs vognгård, hvor hoffet havde sine kareter. Gården havde to parallelle fløje, hvilket går igen i museet, der har en indre gård. Forhallen i dets fjerne ende er tilføjet ved ombygningen til museum.

OPGAVE (BYVANDRING 2.1)

Sammenlig stikkets afbildning af det første Christiansborg med virkelighedens tredje Christiansborg foran dig og påvis både ligheder og forskelle mellem de to.

Mellem 2.1 og 2.2

➢ Gå over Højbro foran dig og drej ind gennem porten til venstre for Slotskirken. Kanalen du krydser minder om, at der engang var et lavvandet sund mellem byen bag dig og Slotsholmen.

✓ Indenfor porten står du i Prins Jørgens Gård med Slotskirken og Thorvaldsens Museum til højre, Højesteret forude og indgangene til De kongelige Repræsentationslokaler med skilderhusene og til Statsministeriet til venstre. Indgangsportalen til Højesteret er Kongeporten fra det andet Christiansborg. Også de lyse sten i slottets facade til venstre og i vinduesomramningerne stammer fra det andet slot.

➢ Fortsæt forbi Thorvaldsens Museum og frem til Stormbroen ved næste kanal. Til venstre passerer du Ridehuset, der er en del af det første Christiansborg. Der kommer mere om bygningen på stop #3, men nyd den flotte facade med den rolige rytme. Til højre over kanalen har du et fint portræt af 1700-tallets København: Fire smalle borgerhuse med gavlkviste samt et lille palæ fra 1748 i fineste barokstil. De forskellige socialgrupper boede tæt sammen i det gamle København.

➢ Gå ad Stormbroen over kanalen, drej til venstre og fortsæt til stop #2: Marmorbroen. Du får historien om Stormbroen dér.

Byvandring 2: Christiansborg og Slotsholmen

2.2 Marmorbroen og portpavillonerne

➢ Stil dig på broen med ryggen til Christiansborg. Alt, hvad du ser foran dig, var tidligere åbent vand. I februar 1659 angreb svenske styrker det belejrede København her ved at rykke frem over isen for at tage Slotsholmen med storm. Det er derfor broen fra før hedder Stormbroen. Angrebet mislykkedes, men det stod klart for regeringen, at byens forsvar måtte styrkes her. Derfor anlagde man en moderne vold med store bastioner (vinklede fremspring) ude i vandet. Herved opstod kvarteret Frederiksholm med de nymodens rette gader, som du ser lige foran dig. Volden lå for enden af Ny Vestergade. Du kan se denne udvikling ved at sammenligne de to kort til højre, hvor du står ved den gule prik.

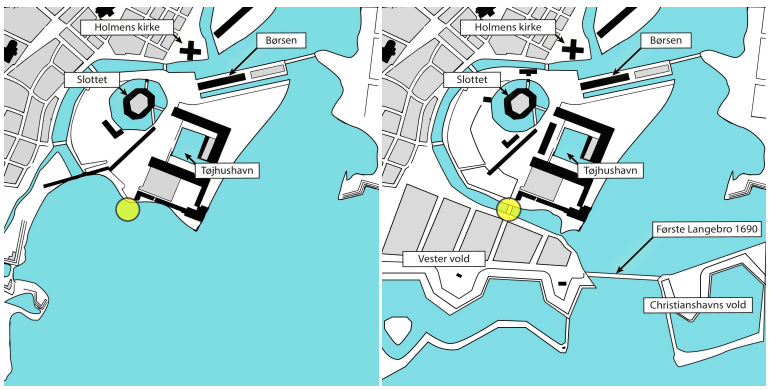

✓ Bygningen skråt til højre for dig er Prinsens Palæ, der i dag rummer Nationalmuseet. Palæet blev opført i 1743-44 til kronprins Frederik (5.) og er tegnet af hofbygmester Nicolaj Eigtved. Hovedbygningen er trukket tilbage fra gaden og indrammes af en forgård, der på fransk kaldes en *cour d'honneur*, en æresgård, på dansk paradegård. I København er kun Odd Fellow Palæet i Bredgade og Christiansborg lige bag dig opført efter samme model.

✓ Marmorbroen og de to portpavilloner tjente som hovedindgang til Christiansborg. De skulle gøre indtryk ved bl.a. at repræsentere det nyeste nye i europæisk bygningskunst. I 1740'erne var dette den lette og elegante *rokoko*, der især kendes på, at de dekorative ornamenter er *asymmetrisk* udformet. Prøv at finde eksempler på pavillonerne og ydersiden af broen. På billedet næste side ser man, hvorledes bro og port udgjorde de indledende symbolske stadier – ad den smalle bro over det dybe vand gennem den snævre port – af en længere ceremoniel rejse, når hoffet modtog fine gæster.

✓ Broen er uhyre elegant med de svungne udvidelser i enderne, rækværket i slyngbåndmønster, de flade elliptiske brobuer og fortovene af norsk marmor, der har givet den navn. På hver af bropillerne ses to medailloner med hhv. et mands- og et kvindehoved med vandplanter i håret. De kan tolkes som antikke vandguder, eller som et klassisk standardtema, Det Himmelske Ægtepar Jupiter og Juno (den romerske overgud og hans hustru, svarende til Zeus og Hera i græsk mytologi). I så fald er de symboler på Christian 6. og dronning Sophie Magdalene, der i 1732 havde indstiftet ordenen Den fuldendte Forening til fejring af det guddommelige ægteskab.

✓ De to pavilloner med enevældens kroner øverst er spækkede med symboler for den enevældige kongemagt. De tre skæggede mandsfigurer er flodguder, en hyldest til vandet som danskens vej til ros og magt, mens den fjerde, uden skæg, er Apollon, kunsternes gud, der symboliserer, at Christian 6. etablerede det første kunstakademi i 1738. Set fra Ridebanen står til venstre symbolerne på visdom og styrke, Athene/Minerva og Herkules, mens kongens riger Danmark og Norge fremstilles som to kvindeskikkelser til højre.

OPGAVER (BYVANDRING 2.2)

1. Kunne indgangen til Ridebanen gennem portpavillonerne lukkes af?

2. Hvem var konge, da pavillonerne blev opført? Hvordan kan du se det?

3. Hvem af figurerne tror du er Danmark og hvem Norge? Hvorfor?

Carsten Pape

Carsten Pape

Byvandring 2: Christiansborg og Slotsholmen

2.3 Ridebaneanlægget

➢ Gå ind på Ridebanen, stil dig ved hegnet om hestefolden og vend dig mod slottet. Bygningerne til højre og venstre blev opført sammen med det første Christiansborg i årene omkring 1740. Slottet selv gik som tidligere fortalt op i flammer i 1794 og fik en noget anden plan, da det blev genopført ikke én, men to gange.

OPGAVER (BYVANDRING 2.3.1)

1. Du står ved den gule prik. Sammenlign stikket t.h. med udsigten i dag. Hvad er væsentligt anderledes end stikkets beskrivelse af det samlede anlæg (der tænkes ikke på træerne eller rytterstatuen)? Hvordan påvirker det indtrykket af Ridebanen?

2. Bygningerne rundt om dig (ej slottet) er ganske forskellige af form. Hvilke træk har arkitekten brugt til at binde dem sammen i et fælles hele? Peg på mindst to.

Ukendt kunstner: Christiansborg Slot. Christian VI's fra 1732 ff., efter 1732. Statens Museum for Kunst

Ridebaneanlægget opfyldte mindst tre formål, der alle skulle tjene til forherligelse og positionering af enevælden.

✓ For det første var det et krav til Europas slotte og herregårde i 1600- og 1700-tallet, at de havde en sådan forgård, en *cour d'honneur* eller paradegård, der både gjorde adgangen til slottet gennem en enkelt pompøs portal til noget ceremonielt og samtidig indrammede og fremhævede selve slotsfacaden.

✓ For det andet skulle paradegården ved sin elegante udformning vise, at fyrsten havde magt over tingene og var med på de seneste modestrømninger fra udlandet. Derfor er staldene på begge sider af gården ikke blot simple brugsbygninger, men prægtigt udstyrede bygninger og rum til de kongelige heste. Se billedet herunder.

✓ For det tredje skulle anlægget tjene enevældens behov for at iscenesætte sin egen magtfuldkommenhed. Kom man ude fra den støjende og stinkende by med dens krogede gader og menneskevrimmel, ville man opleve gården som et symbol på perfekt orden: Alt var symmetrisk arrangeret langs aksen fra Marmorbroen til Kongeporten midt i slotsfacaden. Pladsen var en scene, hvor enevælden kunne spille sit ceremonielle teater. Gæster skulle føle beundring og ydmyghed ved mødet med monarken. Derfor var også slottets indre et prægtigt skue.

➢ De to mest markante bygninger i anlægget er Ridehuset t.v. og den tilsvarende staldbygning til højre, hvor der blev indrettet et hofteater i 1767. Teatret eksisterer stadig, dog i ombygget form, og er i dag teatermuseum. Bemærk de to bygningers tage. De hedder mansardtage og var meget populære i 1700-tallet, ikke mindst fordi de kom fra Frankrig.

Carsten Pape

OPGAVE (BYVABDRING 2.3.2)

Hvad er særligt ved mansardtagets konstruktion?

Byvandring 2: Christiansborg og Slotsholmen

2.4 Bibliotekshaven

➢ Gå højre om Ridebanen, fortsæt gennem buerne ud i Rigsdagsgården med indgangen til Folketinget, fortsæt ind gennem buerne i Rigsarkivets gule bygning til højre og gå hen til springvandet. Du står nu lige midt i Christian 4.s Tøjhushavn eller Arsenal, nærmere bestemt ved den gule prik på stikket herunder fra 1611. Midt i billedet ses det gamle Københavns Slot, der lå, hvor nu Christiansborg Slots hovedfløj med tårnet står. Du kan se tårnet bag dig.

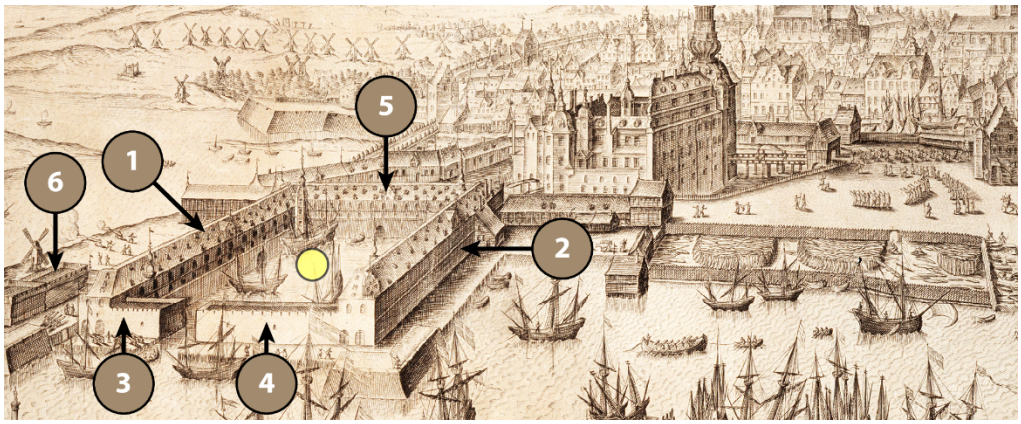

Nationalmuseet, Danmark

✓ Arsenalet blev opført i årene omkring 1600 som udrustningshavn for flådens skibe. Om vinteren eller i fredstid lå skibene opankret i det åbne vand udfor byen, men når de skulle på togt, blev de bugseret ind i havnen og udrustet med alt fra kanoner til proviant. Kanonerne og det andet skyts var opmagasineret i Tøjhuset (1), der i dag rummer Tøjhusmuseet, mens provianten opbevaredes i Provianthuset (2), hvor Rigsarkivet har sin læsesal og mange af folketingets medlemmer deres kontorer oppe i taget.

✓ Ud mod havnen lå to lavere bygninger, svovlhuset til krudt (3), og galejhuset, hvor man vistnok opbevarede flådens mindre rofartøjer (4). Galejhuset er i dag indbygget i Det kongelige Biblioteks røde hovedbygning fra o. 1900 og huser Dansk Jødisk Museum, hvorinde man stadig kan se husets gamle hvælvinger.

✓ Den lange bygning, der forbinder Tøjhuset og Provianthuset bagerst i anlægget (5), var slet ikke opført, da stikket udkom i 1611. Den kom først til under Frederik 3., der her indrettede både et kunstkammer og et bibliotek samt et kanonmagasin i underetagen. Et kunstkammer var en samling af allehånde kunstfærdige og mærkelige objekter fra den store verden og ansås i samtiden for en uundværlig del af en enevældig konges hof – ligesom biblioteket, der ligeledes antydede lærdom og videnskabelig interesse. Kongens bibliotek var Det kongelige Biblioteks forgænger.

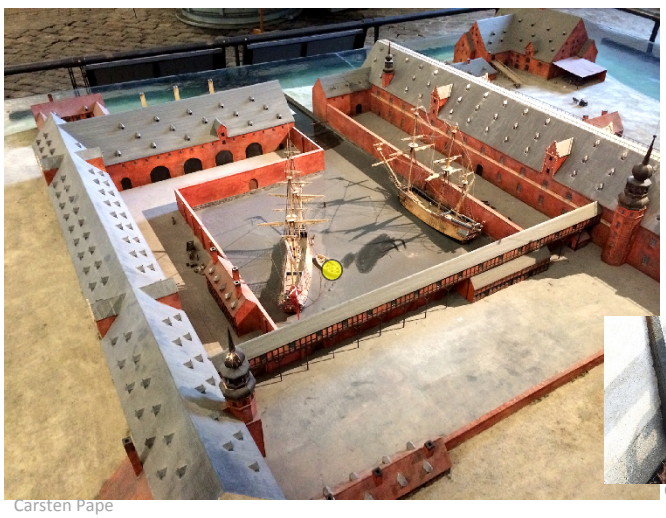
Carsten Pape

Til venstre ses en model af havnen, der står i Tøjhusmuseets forhal. Hvis du har brug for fotodokumentation i forbindelse med en opgave, kan du blot gå indenfor – der er gratis adgang. Modellen viser den lille havn mellem Provianthuset til venstre og Tøjhuset til højre. I baggrunden ses havneløbet, hvor nu Den sorte Diamant ligger, og bagerst til højre står Christian 4.s Bryghus, som du vil se ved næste stop. Læg mærke til de runde trappetårne i den nærmeste ende af de to lange bygninger. Prøv om du kan udpege dem i virkeligheden!

Carsten Pape

Denne originale fortøjningsring sidder på indersiden af den hvide mur, du passerede for lidt siden. Se om du kan finde den.

OPGAVE (BYVANDRING 2.4)

Da man opførte Det kgl. Bibliotek o. 1900, gjorde man så noget for at få bygningen til at ligne de gamle bygninger?

Byvandring 2: Christiansborg og Slotsholmen

2.5 Udsigt til Christianshavn

➢ Forlad Bibliotekshaven ved at gå højre om Det kongelige Biblioteks røde bygning, kryds derefter gaden og gå helt frem til kajen foran Det kongelige Biblioteks nye bygning, Den sorte Diamant. Kig over på den anden side af havneløbet: Alt, hvad du ser, er bygget på inddæmmede arealer. I år 1600 var her kun åbent vand. Følg med på kortet herunder. Du står ved den gule prik.

✓ Kanalen overfor dig markerer den sydlige ende af Christianshavn. Hvor den drejer til venstre i den fjerne ende, begynder Christianshavns kanal, der løber midt ned gennem byen. Kirkespiret, som du ser skråt til venstre, viser, hvor den oprindelige kajgade gik (blå linie) – resten er senere udvidelser. Kirken hedder Christianskirken (rød cirkel) og er tegnet af Nicolaj Eigtved, som du allerede kender fra Marmorbroen.

✓ Christianshavn blev grundlagt ude i det lave vand af Christian 4. i 1618 med det formål at skabe en moderne handelsby. Inspirationen var Amsterdam, mens byplanen med de rette gader i skakternmønster, den centrale firkantede plads og den lange lige kanal stammede fra den italienske renæssances tanker om 'den ideale by.' Der er ikke mange der ved det, men Christianshavn er i virkeligheden en dansk version af dette forbillede.

✓ Hvis du kigger skråt til højre over havnen, vil du for enden af de store røde pakhuse se nogle træer. De står på den yderste bastion i den fæstningsring, der blev opført i 1660'erne efter det svenske angreb over isen i februar 1659 (stop #2). Formålet med at bygge den nye vold var at lukke adgangen til byen fra syd. Stedet er markeret med den grønne boks på kortet. Da Gedde tegnede sit eleverede kort i 1761, gik Langebro over til bastionens rod. I dag passerer broen lige foran dens spids.

✓ Skråt bagude til højre for dig ser du Christian 4.s Bryghus (blå cirkel), der i dag huser samlingen Kongernes Lapidarium med stenskulpturer fortrinsvis fra 1600- og 1700-tallet. Ved opførelsen i 1618 udgjorde bygningen Københavns syd-østligste punkt! Bryghuset skulle forsyne flåden med svagt øl, der holdt sig langt bedre end vand på de ofte lange togter.

OPGAVER (BYVANDRING 2.5)

1. Hvad var der i 1761 til venstre og til højre for kanalen foran dig?
2. Hvordan var byen anderledes end i dag?

Sammenhold kortet til højre med nutidens Christianshavn for at besvare spørgsmålene.

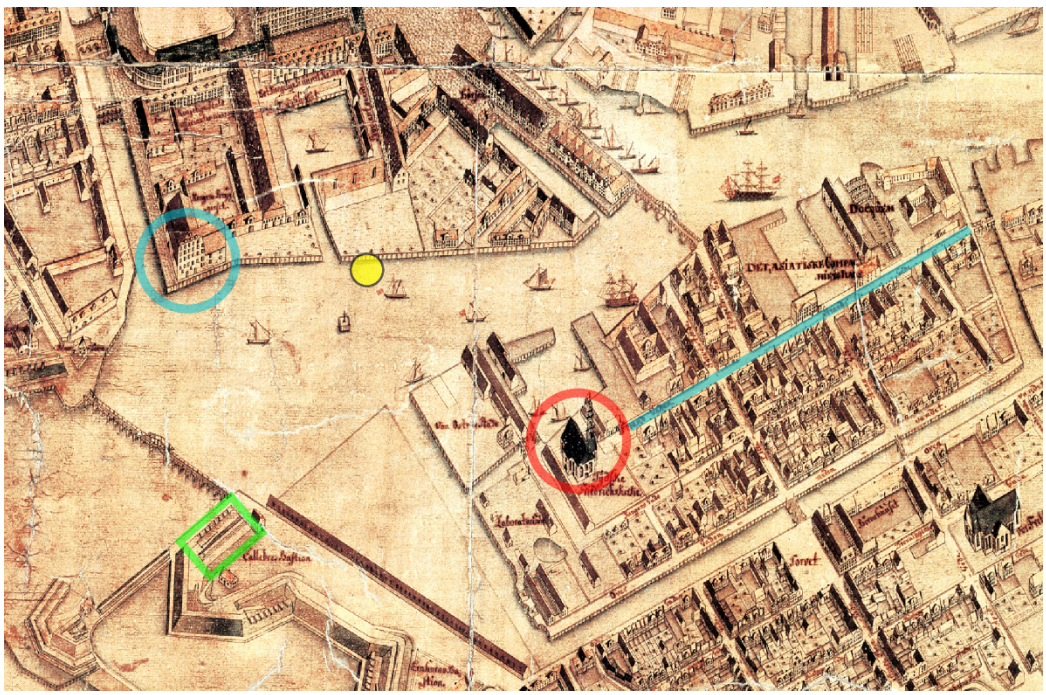

Københavns Stadsarkiv

➢ Gå hen langs Den sorte Diamant, drej tv. ved første lejlighed, kryds gaden og gå tilbage gennem Bibliotekshaven til Rigsdagsgården. Drej tilhøjre, gå gennem buegangen og stil dig ved rampen op til Børsen.

Byvandring 2: Christiansborg og Slotsholmen

2.6 Christiansborg Slotsplads

- Omkring Slotspladsen ligger foruden selve slottet, som vi så på under stop #1, tre bygninger af stor betydning for byens historie: Holmens Kirke på den anden side af kanalen, Børsen og Kancellibygningen (Den røde Bygning).

Carsten Pape

Nationalmuseet, Danmark

Holmens Kirke er oprindeligt opført af Frederik 2. som smedie på flådens værft på Bremerholm. Den bestod dengang af selve smedien med skorstene samt et tårn, der bl.a. fungerede som bolig for mestersmeden (se stikket tv. fra 1611). Da tårnet vendte over mod Københavns Slot, besluttede Frederik 2. at udsmykke det med en let, italiensk-inspireret renæssancegavl. Gavlen står der endnu. Den var et af kongemagtens tidligste forsøg på at gøre København blot en smule præsentabel.

I 1619 omdannede Christian 4. smedien til kirke for flådens mandskab uden iøvrigt at ændre bygningen. Imidlertid voksede mandskabet, så i 1640'erne ombyggede han kirken til den form, den har i dag, dog med visse senere ændringer. De tre nye gavle blev alle opført i Frederik 2.s oprindelige stil.

Den lange lave fløj langs kanalen opførtes i 1705-08 som gravkapel for prominente københavnere, ikke mindst fra flåden. Bemærk bygningens fine rytme med de lodrette inddelinger omkring vinduerne og fokus på midterdelen. Typisk barok!

Carsten Pape

Børsen blev ligeledes opført af Christian 4. mellem 1618 og 1623 med henblik på at fremme Københavns status som international handelsby. Bygningen skulle fungere som en varebørs med 40 individuelle boder i underetagen og én stor sal i overetagen. Oprindeligt var der kanaler til pramme på begge sider af den.

Stilen kendes som nederlandsk renæssance. Generelle renæssancetræk er den romerske portal, de svungne gavle, den allegoriske statue øverst oppe samt den stærke betoning af den horisontale dimension. Nederlandske træk er først og fremmest materialerne: røde mursten og lyse sandsten. Du vil genfinde stilen i andre af Christian 4.s bygninger, bl.a. Rosenborg og Frederiksborg Slot.

Mest berømt er nok spiret, der udgøres af fire drager med sammenslyngede haler og hovedet nedad. Det findes ikke magen til i Europa.

Carsten Pape

Kancellibygningen eller **Den røde Bygning** er mindre kendt end Børsen, men bestemt ikke mindre vigtig. Den er opført af Frederik 4. i 1716-21 og rummede ved sin indvielse Danmark-Norges samlede statsadministration! I dag huser den blot dele af Finansministeriet. Stilen er barok med betoningen af midterpartiet, det lave sortglaserede tag og den rolige rytme.

Det tydeligste baroktræk er dog den store frontispice (buede gavl), der efter Frederik 4.s udtrykkelige ordre er dekoreret med 'krigens og fredens symboler' samt kongens eget portræt og rigsvåbnet. Her fejres kongen som feltherre i anledning af ophøret af Den store nordiske Krig mod Sverige i 1720.

OPGAVER (BYVANDRING 2.6)

1. Det er nemt at finde 'krigens symboler' på frontispicen. Men kan du også finde nogle symboler for 'freden' og dens dagligdags sysler? Hvilke?
2. Hvilke to græsk-romerske guder står nedenfor børsrampen? Hvorfor lige her?

Byvandring 2: Christiansborg og Slotsholmen

2.7 Udsigter

- Brug forsidekortet til at finde punkt #7. Du går hen langs Børsen, krydser gaden ved den første bro og stiller dig på broen med front mod Christiansborg. Husk at studere Børsens spændende facade undervejs. Du har nu et godt udsyn over dette centrale område af byen og dets lange historie:

  - ✓ Christiansborg i baggrunden markerer den lille ø, hvor biskop Absalon i 1167 byggede den borg, der senere blev til Københavns Slot. Middelalderens borg stak en smule frem af det nuværende slots facade. Slottet markerer samtidig størrelsen og stateligheden af det første Christiansborg fra 1740. Her var et magtfuldt udsagn om det enevældige monarkis ophøjede status.

  - ✓ Børsen til venstre ligger på en dæmning, som Christian 4. omkring 1620 anlagde som fodfæste for en bro over til den nye bydel Christianshavn, der ligger bag dig. Den første bromester hed Hans Kniep, og derfor hedder broen den dag i dag Knippelsbro.

  - ✓ Holmens Kirke og den moderne Nationalbank til højre ligger begge på Bremerholm (nu Gammelholm), der fra 1500-tallet og frem til ca. 1850 var (en del af) den danske flådes hovedbase. Bag dig over mod Nationalbanken lå værftets beddinger, hvor orlogsskibene blev bygget eller vedligeholdt. Du kan finde dem på Geddes eleverede kort på forsiden.

OPGAVE (BYVANDRING 2.7)

Se på Geddes kort på forsiden. Hvordan passer den kanal, der går til højre foran Holmens Kirke, med nutidens byplan?

2.8 Holmens Kirke

- Følg kortet til Holmens Kirke og gå ind på pladsen bag gitterporten. Kirkens historie blev beskrevet under punkt #6. Nu skal vi indenfor.

  - ✓ Læg først mærke til indgangsportalen. Virker den lidt ude af proportion? Den er konstrueret under Christian 4. og sad oprindeligt i Roskilde Domkirkes vestende, hvor den var kendt som Kongeporten. Flytningen skete engang i 1800-tallet. Læg mærke til kongens valgsprog *Regna firmat pietas* – 'fromhed styrker rigerne,' der ofte forkortes til RFP på hans bygninger og kirkeinventar.

  - ✓ Gå ind i kirken og oplev to fremragende eksempler på tidlig dansk barokkunst: Prædikestolen og altertavlen fra 1661-62. Der er tale om såkaldt akantus- eller bruskbarok, hvor akantus- betegner de mange blade og ranker, der fylder alle felter, mens brusk- er en henvisning til de mange rundede knopper overalt i træskærerarbejdet. Begge stykker inventar viser centrale scener og skikkelser fra bibelen samt allegoriske figurer som troen og retfærdigheden. På altret kan du se de fire evangelisters vingede standardsymboler: Mennesket, løven, oksen og ørnen. Hvem er hvem? Nu ved du, hvorfor man taler om fx Markusløven, der bl.a. er Venedigs hovedsymbol.

  - ✓ Kig ind i det aflange gravkapel, hvor prominente danskere og nordmænd, de fleste af dem søofficerer, er stedt til hvile.

OPGAVER (BYVANDRING 2.8)

1. Hvem var konge af Danmark, da altret og prædikestolen blev opstillet?
2. Identificér retfærdighedens gudinde *Justitia* blandt figurerne på altret. Se på figurernes attributter – genstande, der viser hen til deres virke – og tænk over, hvilke attributter der kan karakterisere retfærdigheden.
3. Find søhelten Tordenskjolds sarkofag (kiste). Hvad var hans rang, da han døde?
4. Find søhelten Niels Juels gravmæle. Hvordan kan man se, at han var søhelt? Hvilken høj orden blev han tildelt?

Byvandring 2: Christiansborg og Slotsholmen

2.9 Tårnudsigten

➢ Gå ind ad Christiansborgs hovedport, drej straks til højre og tag elevatorerne op til udsigtsplatformen. Det er gratis!

OPGAVE (BYVANDRING 2.9)

Identificér bygningerne herunder i bybilledet og placer dem korrekt på kortet næste side.

Vor Frelsers Kirke, indviet 1696, spiret 1752.
Carsten Pape

Vor Frue Kirke (Domkirken), opført 1828 i sin nuværende form.
Carsten Pape

Holmens Kirke, opført 1646 af Christian 4., tidligere Holmens ankersmedie.
Carsten Pape

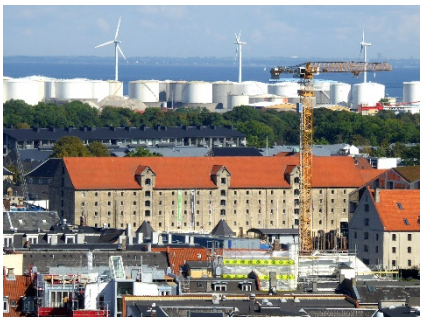

Den kongelige grønlandske Handels pakhus, opført 1767.
Carsten Pape

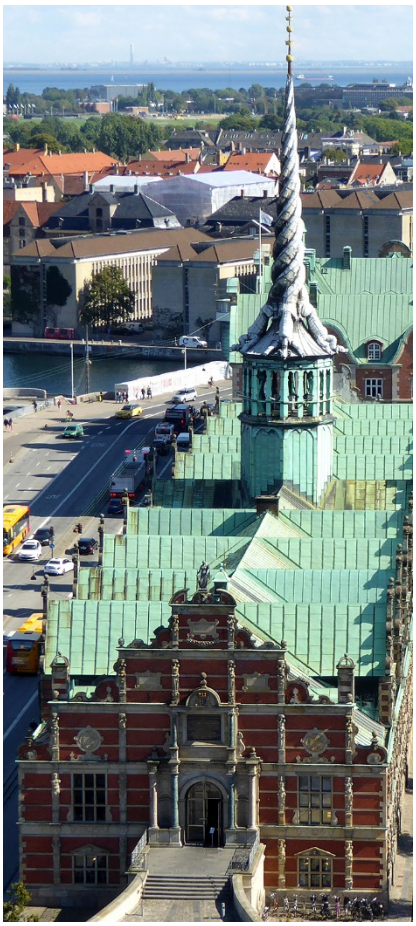

Børsen, opført 1618-23 som varebørs af Christian 4.
Carsten Pape

Marmorkirken, opført 1894. Bygningen viser Amalienborgs placering.
Carsten Pape

Trinitatis Kirke med Rundetårn, opført 1637-56.
Carsten Pape

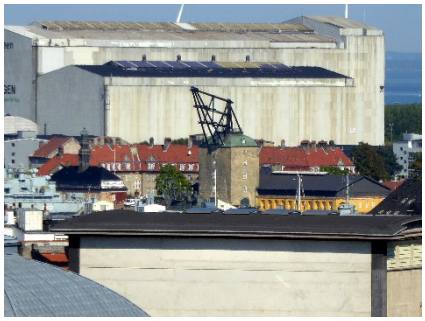

Nyholms Mastekran, opført 1749 til flådens værft på Holmen.
Carsten Pape

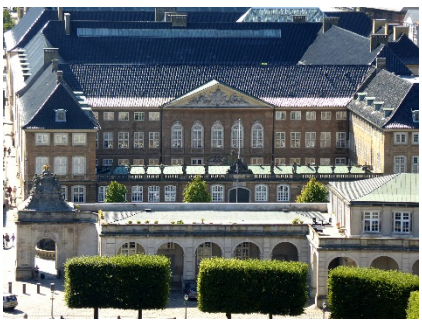

Prinsens Palæ, opført 1744 som bolig for kronprins Frederik (5.).
Carsten Pape

Udenrigsministeriet, oprindeligt Asiatisk Kompagnis havn indviet 1732.
Carsten Pape

Byvandring 2: Christiansborg og Slotsholmen

Københavnerkortet/Københavns Kommune

ØVELSE

Du står ved den røde prik. Prøv at placere bygningerne på foregående side korrekt på kortet.

BYGNING	NUMMER
Vor Frelsers Kirke	____
Vor Frue Kirke	____
Holmens Kirke	____
Kgl. Grønlandske Handels pakhus	____
Marmorkirken	____
Trinitatis Kirke	____
Nyholms Mastekran	____
Prinsens Palæ	____
Asiatisk Kompagni / Udenrigsministeriet	____
Børsen	____